

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 227.165 van 24 april 2014
in de zaak A. 199.075/VII-37.992.**

In zake : 1. Anna LEURS
 2. Guido NIJS
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Inke Dedecker
 kantoor houdend te 3600 Genk
 Stoffelsbergstraat 4
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door
de Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Staelens
kantoor houdend te 8000 Brugge
Gerard Davidstraat 46, bus 1
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partij :
de NV LIMBURG WIN(D)T
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Peter Flamey en Pieter Jan Vervoort
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Jan Van Rijswijcklaan 16
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 7 februari 2011, strekt tot de
nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur
en Cultuur van 6 december 2010 waarbij de beroepen ingesteld tegen de beslissing
van de deputatie van de provincie Limburg van 16 juni 2010, houdende het
verlenen van de milieuvergunning aan de NV Limburg Win(d)t voor de exploitatie

van een windpark bestaande uit de drie meest zuidelijke windturbines en het weigeren ervan voor de drie noordelijke windturbines, gelegen langsheen de Zuid-Willemsvaart te Maaseik, gedeeltelijk gegrond worden verklaard en de beroepen beslissing, mits enkele wijzigingen, wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 213.773 van 9 juni 2011 is de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit verworpen.

De verzoekende partijen hebben een verzoekschrift tot voortzetting van de rechtspleging ingediend.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partij heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 25 juli 2011. De tussenkomende partij heeft een memorie ingediend.

Auditeur Rita Van Den Eeckhout heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De tussenkomende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 november 2013.

Kamervoorzitter Luc Hellin heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Inke Dedecker, die verschijnt voor de verzoekende partijen, advocaat Tine Strubbe, die loco advocaat Bart Staelens verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Gregory Verhelst, die loco advocaten Peter Flamey en Pieter Jan Vervoort verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Auditeur Rita Van Den Eeckhout heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 15 december 2009 dient de tussenkomende partij een milieuvergunningsaanvraag in voor de exploitatie van een nieuw windmolenpark, bestaande uit zes windturbines met bijhorende transformatoren en middenspanningscabines, op percelen gelegen langsheen de Zuid-Willemsvaart te Maaseik. Deze percelen bevinden zich volgens het gewestplan "Limburgs Maasland" in agrarisch gebied. Zij zijn tevens gelegen in waterwinningsgebied.

3.2. De tussenkomende partij dient ook een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor het betrokken windpark. Op 18 mei 2010 weigert de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar de vergunning voor de oprichting van de drie meest noordelijk gelegen windturbines (WT: M-01, WT: M-02 en WT: M-03), omwille van hun ligging in de open ruimte verbinding tussen Opitter en Waterloo in de vlakte van Bocholt, nabij het kleinstedelijk gebied Bree. Hij verleent een vergunning onder voorwaarden voor de bouw van de drie zuidelijk gelegen windturbines (WT: M-04, WT: M-05 en WT: M-06). Tegen deze beslissing werd onder meer door de verzoekende partijen beroep ingediend bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

3.3. Tijdens het openbaar onderzoek in het kader van de milieuvergunningsaanvraag, afgesloten op 10 februari 2010, worden verscheidene bezwaarschriften ingediend.

3.4. De tussenkomende partij overhandigt op de hoorzitting van de Provinciale Milieuvergunningscommissie van 8 maart 2010 een akoestische studie, opgemaakt op 5 maart 2010.

3.5. Op last van de tussenkomende partij wordt op 11 juni 2010 een rapport opgesteld van een akoestisch onderzoek betreffende de inplanting van drie windturbines langsheen de Zuid-Willemsvaart te Maaseik.

3.6. Op 16 juni 2010 verleent de deputatie van de provincie Limburg, onder voorwaarden, de vergunning voor het exploiteren van een nieuw windpark bestaande uit de drie meest zuidelijke windturbines. De milieuvergunning wordt geweigerd wat de exploitatie betreft van de drie noordelijke windturbines, wegens hun ligging in de open ruimte verbinding tussen Opitter en Waterloo in de vlakte van Bocholt, nabij het kleinstedelijk gebied Bree. De opgelegde vergunningsvoorwaarden hebben onder meer betrekking op normen inzake slagschaduw en geluid, dit is het opstellen van een nota en het uitvoeren van een geluidsmeting binnen één jaar na de ingebruikname van de windturbines.

3.7. Tegen deze beslissing wordt door verscheidene buurtbewoners administratief beroep ingediend. Enkele onder hen, alsook de tussenkomende partij vragen om gehoord te worden door de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie.

3.8. Op 30 augustus 2010 wordt in opdracht van de tussenkomende partij een bijkomende studie opgesteld met betrekking tot de slagschaduweffecten van de drie niet-geweigerde windturbines.

3.9. In het kader van de beroepsprocedure worden de volgende adviezen uitgebracht :

- a) het Vlaams Energieagentschap acht zich niet bevoegd om advies te geven;
- b) het Directoraat-generaal Luchtvaart heeft geen bezwaar, voor zover de maximale tiphoogte van 150 meter niet wordt overschreden;
- c) de afdeling Stedenbouwkundig Beleid en Onroerend Erfgoedbeleid adviseert gunstig voor de turbines 4, 5 en 6 en ongunstig voor de turbines 1, 2 en 3;
- d) de afdeling Milieuvergunningen verleent een gunstig advies, mits naleving van de aangepaste milieuvergunningsvoorwaarden. Zij stelt voor de beroepen deels gegrond te verklaren, en de bijzondere vergunningsvoorwaarden inzake slagschaduw aan te passen en bijzondere voorwaarden toe te voegen op het vlak van veiligheid;
- e) de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie adviseert gunstig, mits naleving van de aangepaste milieuvergunningsvoorwaarden. Zij stelt voor de beroepen deels gegrond te verklaren, en de bijzondere vergunningsvoorwaarden inzake slagschaduw aan te passen en bijzondere voorwaarden toe te voegen op het vlak van veiligheid.

3.10. Op 14 september 2010 wordt de tussenkomenende partij gehoord door de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie. De beroepsindieners worden niet gehoord "om reden van materiële aard", zo blijkt uit een brief van 19 augustus 2010.

3.11. Op 6 december 2010 verklaart de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur de beroepen gedeeltelijk gegrond en wijzigt zij de beslissing van de deputatie van de provincie Limburg op het vlak van de bijzondere vergunningsvoorwaarden inzake slagschaduw en veiligheid. Voor het overige bevestigt zij de beslissing van de deputatie van 16 juni 2010 houdende het gedeeltelijk verlenen van de vergunning voor het exploiteren van een windpark.

"(...)

Gelet op de ligging van de inrichting in een agrarisch gebied met een overdruk waterwinningsgebied volgens het gewestplan 'Limburgs Maasland', vastgesteld bij koninklijk besluit van 1 september 1980;

Overwegende dat er op 18 mei 2010 een stedenbouwkundige vergunning verleend werd voor de windturbines;

Overwegende dat bij de aanvraag een omstandige lokalisatienota werd gevoegd; dat hierin de mogelijke effecten van de inplanting van de windturbines ten aanzien van efficiënt bodemgebruik, eventuele verstoring van de uitbating (mogelijkheden) en landschappelijke kwaliteiten worden beschreven en geëvalueerd; dat uit de nota blijkt dat de algemene bestemming van het gebied niet in het gedrang gebracht wordt door de oprichting van turbines 4, 5 en 6 die slechts een kleine oppervlakte innemen en de verdere exploitatie van het gebied voor landbouwdoeleinden niet hypothekeren;

Overwegende dat de aanvraag in overeenstemming is met de stedenbouwkundige voorschriften;

Overwegende dat waterwinningsgebieden gebieden zijn waar ten aanzien van de uitvoering van handelingen en werken beperkingen kunnen worden opgelegd met het doel de waterwinning te beschermen (drinkwater, industriewater, bronwater); dat de oprichting van windturbines de werking van het waterwinningsgebied niet in het gedrang brengt;

Overwegende dat de inrichting is gelegen op een afstand van :

- ongeveer 350 meter van een woongebied;
- ongeveer 500 meter van een woonuitbreidingsgebied;
- ongeveer 340 meter van een woongebied met landelijk karakter;
- ongeveer 925 meter van een natuurgebied;
- ongeveer 1370 meter van vogelrichtlijngebied 'Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof' (V21);
- ongeveer 2270 meter van habitatrichtlijngebied 'Itterbeek met Brand, Jagersborg en Schootsheide en Bergerven' (H27);

Overwegende dat de beroepen, ingediend door omwonenden, betrekking hebben op het verlenen van de vergunning voor 3 windturbines van maximaal 2.300 kW en met een maximale tiphoogte van 150 meter;

Overwegende dat er in de milieuvergunningsaanvraag 6 windturbines werden aangevraagd; dat in de bestreden beslissing alleen de 3 zuidelijke windturbines werden vergund (WT4, WT5 en WT6); dat de 3 noordelijke windturbines (WT1, WT2 en WT3) werden geweigerd omdat deze gelegen zijn in een open ruimte verbinding tussen Opitter en Waterloo in de Vlake van Bocholt;

Overwegende dat de aanvrager niet in beroep is gegaan tegen de weigering van 3 van de 6 windturbines; dat het project bijgevolg nog bestaat uit 3 in plaats van 6 windturbines;

Overwegende dat het project van 3 windturbines gelegen is op ongeveer 345 meter van industriegebied en 500 meter van woonuitbreidingsgebied in het noordoosten; dat het project gelegen is op 350 meter van woongebied in het

oosten en op 340 meter van woongebied met landelijk karakter in het zuiden en zuidwesten; dat de meest nabije vreemde woning (H04) gelegen is op een afstand van respectievelijk 488 en 489 meter van WT4 en WT 5; dat vreemde woning H05 gelegen is op 340 meter van WT6;

Overwegende dat er bij de milieuvergunningsaanvraag geen geluidssimulatie werd toegevoegd; dat er op de Provinciale Milieuvergunningscommissie een geluidsstudie werd toegevoegd uitgevoerd door een erkend deskundige geluid; dat de geluidsberekeningen grafisch werden weergegeven door het tekenen van de iso-geluidscontouren op een geluidskaart met aanduiding van de meest nabij gelegen woningen;

Overwegende dat volgens artikel 5.20.5,§2 van titel II van het VLAREM de geluidsnormen niet van toepassing zijn op windturbines; dat evenwel in de milieuvergunning geluidsemissiegrenswaarden kunnen opgelegd worden in functie van de omgevingssituatie;

Overwegende dat de meest nabije woningen (H04 en H05) gelegen zijn in agrarisch gebied; dat een gedeelte van het woongebied in oostelijke richting een gebied is op minder dan 500 m van een industriegebied; dat bijgevolg de volgende richtwaarden voor de verschillende gebieden aanvaardbaar worden geacht volgens omzendbrief EME/2006/01-RO/2006/02 :

Gebied	richtwaarden in dB(A) in open lucht		
	dag (7u-19u)	avond (19u-22u)	nacht (22u-07u)
Woongebieden en agrarische gebieden	49	44	39
Gebieden of delen van gebieden op minder dan 500 m gelegen van industriegebieden niet vermeld sub 3°	54	49	49

Overwegende dat uit de geluidsberekeningen blijkt dat het specifieke geluid van de 3 windturbines voldoet aan de richtwaarden zoals gesteld in de omzendbrief tijdens de dag- en nachtperiode; dat tijdens de nachtperiode niet kan voldaan worden aan deze richtwaarden ter hoogte van het woongebied en het agrarisch gebied (39 dB(A)) tenzij de windturbines in die periode afgeremd worden;

Overwegende dat de windturbines voorzien zijn van een sound management system; dat hiermee overgeschakeld kan worden op een 'noise reduced operation mode'; dat het brongeluid van de windturbine kan wijzigen in functie van de rotorsnelheid; dat het brongeluid voor de Vestas V92 als volgt kan weergegeven worden :

- Mode 0: 103,9 dB(A);
- Mode 1: 102,7 dB(A);
- Mode 2: 100,8 dB(A);

Overwegende dat in de geluidsstudie voor het type Vestas V90 aangegeven wordt bij welke windrichting welke windturbine gereduceerd moet worden; dat de reducties als volgt moeten gebeuren:

- bij noordelijke windrichting: WT04 op mode 1 en WT06 op mode 2;
- bij noordoostelijke windrichting: WT04 op mode 2 en WT05 op mode 1;

- bij oostelijke windrichting: WT04 op mode 1 en WT05 op mode 2;
- bij noordwestelijke windrichting: WT06 op mode 1;

Overwegende dat in de geluidsstudie voor het type Enercon E82 geen conclusies worden getrokken; dat in de bijlage van de geluidsstudie wel volgende karakteristieken met betrekking tot het brongeluid worden weergegeven voor dit type windturbine :

- Mode 0: 105,4 dB(A);
- Mode 1: 103,4 dB(A);
- Mode 2: 102,4 dB(A);
- Mode 3: 101,8 dB(A);
- Mode 4: 100,9 dB(A);
- Mode 5: 97,5 dB(A);

Overwegende dat voor de E82 de juiste instelling voor de nachtperiode kan bepaald worden naar analogie van de instelling bepaald voor de Vestas V92 in de geluidsstudie;

Overwegende dat mits het correct instellen van de windturbines de geluidshinder ter hoogte van de woningen tot een aanvaardbaar niveau kan gebracht worden; dat in de bijzondere voorwaarden van de bestreden beslissing reeds werd opgelegd dat voor iedere woning voldaan moet worden aan de richtwaarden uit de omzendbrief;

Overwegende dat de draaiende wieken van windturbines hinder kunnen veroorzaken door hun bewegende schaduw, slagschaduw genaamd; dat bij de milieuvergunningsaanvraag een slagschaduwstudie werd bijgevoegd waarin de te verwachten slagschaduw werd berekend voor 2 types windturbines, de Vestas V90 en de Enercon E82;

Overwegende dat aan de hand van deze berekeningen een schaduwkaart werd gemaakt met iso-schaduwlijnen; dat uit de schaduwkaart blijkt dat geen enkele woning een slagschaduwhinder van 30 uur of meer per jaar zal ondervinden; dat de slagschaduwhinder ter hoogte van het woongebied ten oosten en ten zuidwesten zal liggen tussen de 10 à 20 uren slagschaduw per jaar;

Overwegende dat bij de beoordeling van slagschaduw een maximum van 30 uur effectieve slagschaduw per jaar binnen een bewoonde woning aanvaardbaar wordt geacht; dat de hoeveelheid slagschaduw ter hoogte van de woningen bijgevolg aanvaardbaar is;

Overwegende dat de hoeveelheid slagschaduw ter hoogte van de omliggende bedrijven de 30 uren per jaar net overschrijdt; dat de hoeveelheid slagschaduw ook daar beperkt moet worden tot 30 uur per jaar; dat het daarom aangewezen is om een sensor te plaatsen op de windturbine voor het bepalen van de slagschaduw; dat de windturbine die de slagschaduw veroorzaakt stilgezet moet worden op momenten dat de meeste slagschaduw optreedt zodat de slagschaduw onder de 30 uur per jaar blijft;

Overwegende dat de windturbines gecertificeerd moeten zijn volgens de geldende IEC-normering; dat volgende risicobeperkende maatregelen op de te plaatsen windturbines moeten voorzien worden: redundant remsysteem om te voorkomen dat een turbine boven het nominale toerental gaat, een bliksemafleidersysteem en een ijsdetectiesysteem;

Overwegende dat het aanvraagdossier een analyse bevat van de externe risico's uitgevoerd door een erkend deskundige veiligheid; dat de

isorisicocontouren werden berekend voor 3 types windturbines, met name de Vestas V90 en Enercon E82; dat het directe mensrisico aanvaardbaar is buiten een straal van maximaal 46 m rond de mast van de turbines; dat er binnen deze 10^{-5} risicocontour uitsluitend landbouwpercelen gelegen zijn; dat de 10^{-6} risicocontour en 10^{-7} risicocontour respectievelijk op maximaal 166 m en maximaal 206 m ligt; dat er zich binnen deze zones geen woningen noch kwetsbare locaties bevinden;

Overwegende dat er zich binnen een straal van 206 meter van het windpark geen Seveso-bedrijven bevinden; dat er zich binnen een afstand van 256 meter rond de windturbines geen bovengrondse installaties of leidingen met SEVESO-stoffen bevinden; dat er zich binnen een afstand van 158 meter rond de windturbines geen leidingen met SEVESO-stoffen bevinden; dat er zich geen spoorwegen in de nabijheid bevinden;

Overwegende dat het subadvies van het Directoraat-generaal Luchtvaart gunstig is voor zover de maximale tiphoogte van 150 meter niet overschreden wordt;

Overwegende dat samenvattend gesteld kan worden dat de inplanting van de windturbines op de vooropgestelde locatie vanuit het standpunt van veiligheid aanvaardbaar wordt geacht;

Overwegende dat de 3 windturbines gelegen zijn in de vork van de bestaande bebouwing in woongebied met landelijk karakter in het zuidwesten en het bedrijventerrein Hoog Geisterveld in het noordoosten/oosten;

Overwegende dat de windturbines ruimtelijk aansluiten bij de aanwezige lijninfrastructuur, met name de Zuid-Willemsvaart;

Overwegende dat de windturbines worden voorzien op ongeveer 925 meter van een natuurgebied, op 1370 meter van vogelrichtlijngebied 'Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof' (V21) en op ongeveer 2270 meter van habitatrichtlijngebied 'Itterbeek met Brand, Jagersborg en Schootsheide en Bergerven' (H27); dat de afstanden tot de bijzondere beschermde gebieden dus relatief groot zijn;

Overwegende dat er volgens de vogelatlas geen vogeltrekroutes aangegeven worden over de projectzone;

Overwegende dat er van het windturbineproject geen significante effecten worden verwacht op de natuurwaarden in de omgeving;

Overwegende dat gesteld kan worden dat de risico's voor de externe veiligheid, de hinder, de effecten op het leefmilieu, op de wateren, op de natuur en op de mens buiten de inrichting veroorzaakt door de gevraagde exploitatie mits naleving van de aangepaste milieuvergunningsvoorwaarden tot een aanvaardbaar niveau beperkt kunnen worden;

Overwegende dat er bijgevolg aanleiding toe bestaat de beroepen gedeeltelijk gegrond te verklaren en de bestreden beslissing te wijzigen; (...)"

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Exceptie

4. De verzoekende partijen stellen dat zij hun belang ontleen aan het feit dat zij in de omgeving van de vergunningsplichtige inrichting wonen, respectievelijk op 367 meter en op 547 meter afstand van turbine WT: M-06. Eerste verzoekster stelt rechtstreeks uitkijk te hebben op de turbines. Voorts hoeft het volgens de verzoekende partijen "geen betoog dat de windturbines hinder veroorzaken" en hun woon- en leefklimaat sterk aantasten.

5. Zowel de verwerende als de tussenkomen partij betwisten het belang van de verzoekende partijen. Zij betogen dat de verzoekende partijen op relatief grote afstand van de betrokken inrichting wonen en niet op concrete wijze aantonen welke hinder zij van deze inrichting zullen ondervinden, dat de visuele hinder niet voortvloeit uit de exploitatie van de inrichting, maar wel uit de constructie van de windturbines en derhalve in het kader van de stedenbouwkundige vergunning moet worden beoordeeld en dat de verzoekende partijen zich beperken tot de stelling dat de turbines hun woon- en leefklimaat aantasten, zonder dit met concrete elementen aannemelijk te maken. De verwerende partij voegt nog toe dat de verzoekende partijen er ook tijdens de schorsingsprocedure niet in slaagden aan te tonen welke hinder zij zullen ondervinden door de exploitatie van het windpark.

6. In hun memorie van wederantwoord melden de verzoekende partijen dat de betrokken turbines reeds werden opgericht en voegen zij foto's toe waaruit moet blijken dat er sprake is van voortdurende visuele hinder, die overigens niet enkel voortvloeit uit de turbines zelf, maar ook uit het draaien van de wieken, bijgevolg de exploitatie van de turbines. Zij zetten uiteen dat de vaststelling dat de visuele hinder haar oorsprong vindt in de bouw van de turbines hen niet het belang ontnemt, dat er minstens een ernstige en gegronde vrees voor aantasting van de gezondheid bestaat, aangezien de geluidshinder, het

veiligheidsrisico en de hinder door slagschaduw niet tot een aanvaardbaar niveau worden beperkt en dat het belang dient te worden onderscheiden van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel in het kader van de schorsingsprocedure. Zij vestigen ook de aandacht op de vele klachten en het daartoe in het leven geroepen meldpunt en op de intentie van de tussenkomenende partij om elf turbines op te richten.

Beoordeling

7. Er kan niet worden uitgesloten dat de verzoekende partijen hinder ondervinden van de betrokken inrichting, gelet op de aard en de omvang ervan en de ligging van de eigendommen van de verzoekende partijen in de nabije omgeving.

Zij hebben derhalve wel degelijk belang bij de vernietiging van het bestreden besluit.

De exceptie wordt verworpen.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

8. In een eerste middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de regels inzake het openbaar onderzoek, van artikel 11, § 1, van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (hierna : milieuvergunningsdecreet), van de artikelen 17 tot 19 en van artikel 36, 2°, van het besluit van de Vlaamse regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (hierna : Vlarem I), van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna : motiveringswet)

en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, met name het materieel motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Zij achten voornoemde bepalingen geschonden, doordat na het afsluiten van het openbaar onderzoek, met name op de zitting van de Provinciale Milieuvergunningscommissie van 23 februari 2010, een geluidsstudie aan het dossier werd toegevoegd die zij niet bij hun bezwaar hebben kunnen betrekken en doordat het bestreden besluit niet op dit beroepsargument antwoordt. Ze merken op dat er ook sprake is van een akoestisch onderzoek van 5 maart 2010.

9. In haar memorie van antwoord verduidelijkt de verwerende partij vooreerst dat de hoorzitting van de Provinciale Milieuvergunningscommissie niet doorging op 23 februari 2010, maar wel op 8 maart 2010 en dat tijdens die zitting een geluidsstudie werd neergelegd, opgesteld op 5 maart 2010 door Acoustical Engineering in opdracht van de tussenkomen partij. De verwerende partij antwoordt vervolgens dat zowel het akoestisch onderzoek van 5 maart 2010 als de geluidsstudie van 11 juni 2010 tijdens de procedure in eerste aanleg aan het bestuur werden voorgelegd, dat zij geen invloed hebben op het voorwerp van de milieuvergunningsaanvraag, doch ertoe strekken de vergunningverlenende overheid zo volledig en correct mogelijk te informeren over de mogelijke hinderaspecten verbonden aan de exploitatie en dat steunend op deze informatie bijzondere vergunningsvoorwaarden werden opgelegd die de omgeving ten goede komen. Zij stelt dat het bestreden besluit de motieven weergeeft waarop het is gesteund en ingaat op de uitgevoerde geluidssimulaties, zij herinnert eraan dat zij niet gehouden is elk bezwaar te weerleggen en zij wijst er op dat de betrokken geluidsstudies deel uitmaakten van het administratief dossier op het ogenblik van het opstellen van het beroepschrift, zodat de verzoekende partijen wel degelijk de mogelijkheid kregen deze studies inhoudelijk te bekritisieren.

10. De tussenkomen partij licht toe dat zij bij haar vergunningsaanvraag geen geluidsprognose voegde, omdat er zich binnen een afstand van 250 meter van de turbines geen enkele woning bevindt, zodat op grond

van de omzendbrief EME/2006/01 - RO/2006/02 van 12 mei 2006 "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines" (hierna : omzendbrief van 12 mei 2006) kon worden aangenomen dat de geluidshinder aanvaardbaar is, doch dat zij, op vraag van de afdeling Milieuvergunningen toch een geluidsstudie heeft laten opstellen, afgerond op 5 maart 2010, waarna die afdeling haar ongunstig advies heeft gewijzigd. Onder verwijzing naar rechtspraak van de Raad van State concludeert de tussenkomende partij dat er te dezen geen sprake is van een uitholling van het openbaar onderzoek of van een schending van de bezwaarrechten van de beroepers, aangezien de vergunningsaanvraag niet wezenlijk werd gewijzigd en er slechts bijkomende gegevens werden meegedeeld, teneinde zo volledig en correct mogelijk te informeren over de hinderaspecten verbonden aan de exploitatie, wat bovendien bijdraagt tot een zorgvuldige en goede besluitvorming. Zij merkt op dat de formele motiveringsplicht niet vereist dat wordt geantwoord op elk bezwaar en dat de verwerende partij, blijkens de motivering van het bestreden besluit, rekening heeft gehouden met de geluidsstudie, waarmee zij aangeeft dat zij vermag acht te slaan op die studie en aldus de facto antwoordt op het bezwaar van de verzoekende partijen. Ten overvloede, bestond, volgens de tussenkomende partij, in het kader van het administratief beroep de mogelijkheid om de beslissing van de deputatie van de provincie Limburg en de beoordeling van de geluidshinder te bekritisieren, zodat, gelet op de devolutieve werking van het hoger beroep, de verzoekende partijen geen belang hebben bij het middel.

11. De verzoekende partijen argumenteren in hun memorie van wederantwoord dat de geluidsnormen opgenomen in de omzendbrief van 12 mei 2006 geen wettige geluidsnormen zijn, zodat het uitgangspunt van de geluidsstudie foutief is. Zij betogen, steunend op rechtspraak van de Raad van State, dat de vergunningsaanvraag naar aanleiding van de geluidsprognose fundamenteel werd gewijzigd, aangezien in die geluidsprognose voor het eerst wordt aangegeven "dat de geluidshinder maar tot een aanvaardbaar niveau kan beperkt worden indien tijdens de nachtperiode de werking in functie van de windrichting gereduceerd wordt", wat heeft geleid tot het opleggen van een bijzondere voorwaarde in de

vergunning. Zij stellen voorts dat niet enkel de vergunningverlenende overheid zo volledig en correct mogelijk dient te worden geïnformeerd, maar ook de omwonenden en de adviesverlenende instanties, dat het akoestisch onderzoek dermate fundamenteel is dat in het bestreden besluit daarover uitdrukkelijk diende te worden gemotiveerd en dat, ook al maakte de geluidsstudie deel uit van het administratief dossier bij het indienen van hun beroepsschrift, hen de mogelijkheid werd ontnomen hun standpunt twee maal met kennis van zaken weer te geven.

12. In hun laatste memorie voeren de verzoekende partijen nog aan dat niet is vereist dat de vergunningsaanvraag substantieel werd gewijzigd en zij verwijzen dienaangaande naar arrest van de Raad van State nr. 214.498 van 7 juli 2011 waarbij de vergunning "werd vernietigd omdat de laattijdig bijgebrachte informatie een essentieel element betrof bij de beoordeling van de hinder die kan ontstaan bij de inwilliging van de aanvraag".

Beoordeling

13. Artikel 11, § 1, van het milieuvergunningsdecreet luidt als volgt :

"Behoudens andersluidende bepalingen, wordt elke beslissing over een vergunningsaanvraag voorafgegaan door een openbaar onderzoek dat wordt ingesteld volgens de modaliteiten en binnen de termijnen bepaald door de Vlaamse regering".

De artikelen 17 tot en met 19bis van Vlarem I omvatten nadere bepalingen met betrekking tot dit openbaar onderzoek. Zo schrijft artikel 17, § 1, 1°, van Vlarem I voor dat de vergunningsaanvraag en zijn bijlagen ter inzage moeten worden gelegd.

Artikel 5, § 2, van Vlarem I bepaalt welke gegevens een milieuvergunningsaanvraag ten minste moet bevatten en verwijst naar bijlage 4, dat het milieuvergunningsaanvraagformulier voor de exploitatie of verandering van een inrichting van klasse 1 of 2 bevat. Uit deze bijlage blijkt dat de aanvrager bij zijn formulier onder meer een beschrijving van de bronnen van onder andere

geluid en trillingen moet voegen en verder "de passende preventieve maatregelen" moet bijvoegen "die worden ingezet door toepassing van de beste beschikbare technieken om (...) het effect van geluid, trillingen, stralingen, lucht-, bodem-, en waterverontreiniging, en risico's voor het milieu te voorkomen of te beperken" en "invloeden op de natuur zo veel mogelijk te beperken en eventuele schade zo veel mogelijk ongedaan te maken".

14. In haar vergunningsaanvraag verwijst de tussenkomende partij naar de bijgevoegde lokalisatienota waarin de geluidshinder is onderzocht. In die nota wordt aangegeven dat de inplanting van het windpark "zo gekozen (is) dat een buffer van minimum 250 m gegarandeerd is tot het dichtstbijzijnde woongebied", zodat, in acht genomen de omzendbrief van 12 mei 2006, "ervan uitgegaan (mag) worden dat de hinder veroorzaakt door het windpark tot een aanvaardbaar niveau beperkt wordt".

Tijdens het openbaar onderzoek blijkt de potentiële geluidsimpact van de windturbines één van de bezorgdheden te zijn van de bezwaarindieners.

Op 22 februari 2010 adviseert de afdeling Milieuvergunningen ongunstig, onder meer omdat er geen geluidsstudie voorhanden is. Naar aanleiding van dit advies en in overleg met de afdeling Milieuvergunningen laat de tussenkomende partij een geluidsstudie uitvoeren, waarin wordt getoetst aan de richtwaarden uit de omzendbrief van 12 mei 2006 en waaruit blijkt dat er zich 's nachts lichte overschrijdingen van de richtwaarden kunnen voordoen. Deze geluidsstudie van 5 maart 2010 wordt op de hoorzitting van de Provinciale Milieuvergunningscommissie op 8 maart 2010 aan het dossier toegevoegd.

Op 11 juni 2010, nadat de stedenbouwkundige vergunning voor drie turbines is afgewezen, laat de tussenkomende partij opnieuw een studie uitvoeren die uitgaat van de plaatsing van de drie wel vergunde windturbines. Ook

uit die studie blijkt dat er 's nachts een overschrijding van de normen uit de omzendbrief van 12 mei 2006 mogelijk is.

Noch de geluidsstudie van 5 maart 2010, noch die van 11 juni 2010 maakte deel uit van het dossier dat ter inzage lag tijdens het openbaar onderzoek.

15. Het openbaar onderzoek heeft als doel de bezwaarindieners de nodige gegevens aan te reiken opdat zij op geïnformeerde wijze hun opmerkingen en bezwaren omtrent de voorgelegde milieuvergunningsaanvraag, met inbegrip van de hinderaspecten, kunnen doen gelden bij de overheid.

Teneinde met kennis van zaken te beslissen heeft de overheid evenwel soms bijkomende informatie nodig. Het uitvoeren van een studie in de loop van de aanvraagprocedure omtrent een bepaald hinderaspect waarover opmerkingen of bezwaren zijn gerezen, is op zich niet onwettig en het impliceert evenmin een schending van het openbaar onderzoek, voor zover dit beperkt blijft tot het staven van de aanvraag of het verschaffen van bijkomende inlichtingen aan de overheid en geen substantiële wijziging van de aanvraag uitmaakt.

Te dezen werd de aanvraag niet substantieel gewijzigd. Het neerleggen van de studie gaat niet verder dan het verduidelijken van de toekomstige situatie of toestand aangaande de geluidshinder. Het opleggen van een bijkomende voorwaarde die perken stelt aan de exploitatie van de windturbines bij nacht teneinde onaanvaardbare hinder te vermijden, houdt evenmin een essentiële wijziging van de aanvraag in.

16. De verzoekende partijen roepen ook een schending van de formele motiveringsplicht in. De motiveringsplicht reikt echter niet zo ver dat de administratieve overheid gehouden is te antwoorden op elk van de in het beroepsschrift aangevoerde argumenten. Het volstaat dat uit de motivering van het besluit impliciet of expliciet blijkt dat deze argumenten in de besluitvorming

werden betrokken en dat hieruit minstens impliciet kan worden afgeleid waarom de argumenten in het algemeen niet worden aangenomen.

Te dezen blijkt impliciet uit de motivering van het bestreden besluit dat de overheid van mening is dat de geluidsstudies bij de beoordeling kunnen worden betrokken zonder daarmee het openbaar onderzoek te schenden.

17. De omstandigheid dat de verzoekende partijen hun bezwaren betreffende de geluidshinder hebben kunnen doen gelden in hun beroepsschrift voor de minister, die de aanvraag aan een volledige beoordeling heeft onderworpen, ontnemt de verzoekende partijen niet het belang bij het middel.

Het middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

18. De verzoekende partijen voeren in een tweede middel de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van de artikelen 24, § 4, en 28, § 4, van Vlarem I, van de artikelen 2 en 3 van de motiveringswet en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, onder meer het materieel motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel, doordat zij, in tegenstelling tot de tussenkomende partij en ondanks hun uitdrukkelijk verzoek daartoe, niet werden gehoord. Zij stellen dat het bestreden besluit dienaangaande geen motivering bevat, dat de brief van 19 augustus 2010 waarin wordt meegedeeld dat het horen om materiële reden beperkt wordt tot de aanvrager, slechts een stereotiepe, nietszeggende motivering weergeeft en dat de verwerende partij niet zorgvuldig en met kennis van zaken tot haar besluit is gekomen.

19. In haar memorie van antwoord repliceert de verwerende partij dat de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie, overeenkomstig artikel 28, § 4,

van Vlarem I, slechts verplicht is de aanvrager van de milieuvergunning te horen, indien die daarom verzoekt en dat het horen van andere personen facultatief is, zodat wettig kon worden beslist de verzoekende partijen niet te horen. Zij wijst er bovendien op dat de rechten van de verzoekende partijen afdoende werden gevrijwaard, aangezien het beroepschrift, waarin zij hun bezwaren op omstandige wijze hebben uiteengezet, aan de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie werd voorgelegd.

20. De tussenkomende partij argumenteert dat volgens rechtspraak van de Raad van State het horen van andere partijen dan de aanvrager van de vergunning louter facultatief is, dat de beginselen van behoorlijk bestuur niet werden geschonden, aangezien de verzoekende partijen in het kader van het openbaar onderzoek een gemotiveerd bezwaarschrift hebben ingediend en vervolgens bij de minister een omstandig gemotiveerd beroepschrift dat werd voorgelegd aan de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie en waarop uitdrukkelijk werd ingegaan in het bestreden besluit, dat rechtspraak van de Raad van State aanneemt dat de redengeving die verwijst naar een materiële reden, naar de verplichting om de aanvrager te horen en naar de faculteit om de bezwaarindiener te horen, duidelijk en helder geformuleerd is en dat de verzoekende partijen hun vraag om te worden gehoord ook niet hebben gemotiveerd in het licht van de reeds zeer uitgebreide schriftelijke argumentatie in hun beroepschrift. Voorts zijn het horen van de aanvrager en het horen van de bezwaarindiener, volgens de tussenkomende partij, geen vergelijkbare situaties en betreft het een objectief en pertinent onderscheid dat niet disproportioneel is aan het beoogde doel, met name, de beroepsprocedure niet nodeloos bezwaren met hoorsessies en tijdig een beslissing nemen. Ten overvloede meent zij dat, gelet op artikel 13, § 1, van het milieuvergunningsdecreet, de kritiek van de verzoekende partijen eigenlijk een "wetskritiek" is, waarvoor de Raad van State niet bevoegd is. Zij wijst er voorts op dat, hoewel de verzoekende partijen een schending aanvoeren van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, zij niet vragen om artikel 28, § 4, van Vlarem I buiten toepassing te laten wegens onwettigheid en dat, zelfs indien zulks wel in het middel zou kunnen worden gelezen, dit nog steeds niet zou leiden tot een

verplichting om de verzoekende partijen te horen, waardoor de Raad van State in haar rechtspraak aanneemt dat de overeenstemming van artikel 24, § 4, van Vlarem I, en bij uitbreiding van artikel 28, § 4, van Vlarem I, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet dient te worden onderzocht.

21. De verzoekende partijen benadrukken in hun memorie van wederantwoord dat de weigering om hen te horen des te meer klemmt, nu zij, zoals besproken in het eerste middel, niet in de mogelijkheid waren om met kennis van zaken bezwaar in te dienen.

Beoordeling

22. Een schending van artikel 24, § 4, van Vlarem I, dat betrekking heeft op het horen in eerste aanleg door de Provinciale Milieuvergunningscommissie, kan niet dienstig worden ingeroepen voor de Raad van State. Door de devolutieve werking van het administratief beroep moet de bevoegde minister immers het aanvraagdossier in zijn geheel opnieuw onderzoeken en er over waken dat de reglementair georganiseerde inspraakmogelijkheden, die op zijn niveau zijn neergelegd in artikel 28, § 4, van Vlarem I, zijn nageleefd.

23. Artikel 28, § 4, van Vlarem I bepaalt :

"Op zijn verzoek wordt de aanvrager van een milieuvergunning door de commissie gehoord. (...) De commissie kan ook andere partijen horen".

Hieruit blijkt dat de aanvrager van de milieuvergunning op zijn verzoek gehoord dient te worden en dat, wat de andere partijen betreft, het horen facultatief is. Het niet-horen van de verzoekende partijen, die derden-belanghebbenden zijn, maakt derhalve geen schending uit van artikel 28, § 4, van Vlarem I.

24. De verzoekende partijen vragen in hun beroepschrift van 27 juli 2010 om te worden gehoord. In een brief van 19 augustus 2010 wordt hen, verwijzend naar artikel 28 van Vlarem I, meegedeeld dat enkel de aanvrager op zijn verzoek moet worden gehoord en dat de andere partijen kunnen worden gehoord, doch dat "om reden van materiële aard", het horen wordt beperkt tot de aanvrager.

In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, bevat voornoemde brief een helder geformuleerde, algemene en principiële stellingname die begrijpelijk en zeker niet onredelijk is, vanuit de intentie het aanvraagdossier niet nodeloos te bezwaren met niet-reglementair voorgeschreven hoorsessies. Bovendien tonen de verzoekende partijen niet aan dat zij de noodzaak of het nut van een dergelijk verhoor met concrete elementen hebben toegelicht, aldus kon worden volstaan met een verwijzing naar de reglementaire bepaling en de principiële opstelling van het bestuur.

25. Een schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur wordt niet aangenomen, aangezien de verzoekende partijen zowel naar aanleiding van het openbaar onderzoek tijdens de procedure in eerste aanleg, als in hun beroepschrift tegen de in eerste aanleg genomen beslissing hun bezwaren, respectievelijk hun middelen, naar voren hebben gebracht en deze laatste aan de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie ter kennis zijn gebracht. Zij hebben de kans gekregen en benut om hun grieven schriftelijk te formuleren, zodat de beroepsinstantie van hun argumenten kennis heeft kunnen nemen. Bovendien werd hen in voornoemde brief van 19 augustus 2010 gewezen op de mogelijkheid om bijkomende argumenten schriftelijk te bezorgen.

26. Wat de ingeroepen schending van de formele motiveringsplicht betreft, wordt vastgesteld dat het horen van omwonenden tijdens de beroepsprocedure op grond van artikel 28, § 4, van Vlarem I louter facultatief is, zodat het afwijzen door de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie van een

verzoek in die zin geen schending impliceert van deze bepaling en die afwijzing ook niet omstandig moet worden gemotiveerd.

27. Er is evenmin een schending van het gelijkheidsbeginsel. De indiener van een bestuurlijk beroep beschikt over de mogelijkheid om zijn bezwaren tegen de geplande inrichting schriftelijk te formuleren. Het beroepschrift wordt ter kennis gebracht van de adviesverlenende instanties, zodat het standpunt van derden-belanghebbenden een belangrijk element is in het kader van het heronderzoek van de vergunningsaanvraag. Zulks brengt evenwel niet mee dat de beroepsprocedure volstrekt tegensprekelijk moet verlopen. De rechten van de verzoekende partijen zijn afdoende gevrijwaard en stellen hen ongeveer op gelijke voet met de aanvrager van de vergunning.

Het tweede middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

28. In een derde middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de artikelen 22 en 23 van de Grondwet, van artikel 8 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), van artikel 4.1.3.2 van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (hierna : Vlarem II), van artikel 3 van de motiveringswet en van het voorzorgsbeginsel, het materieel motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel, als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Zij zijn van mening dat de omzendbrief van 12 mei 2006, waarop de verwerende partij steunt met betrekking tot de gehanteerde richtwaarden, geen reglementair karakter heeft. Zij betogen in dat verband dat de voornoemde omzendbrief niet werd onderworpen aan het advies van de Raad van State, dat de

er in vastgelegde geluidsnormen gelden ongeacht de hoogte van de turbines en dat niet met wetenschappelijke gegevens wordt onderbouwd waarom er mag van uit worden gegaan dat op een afstand van meer dan 250 meter van de turbines de hinder tot een aanvaardbaar niveau kan worden beperkt. Zij concluderen dat de geluidshinder niet tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt en verwijzen onder meer naar een studie van Godefridus Petrus van den Berg van de Rijksuniversiteit van Groningen. Voorts mag met het akoestisch onderzoek van 5 maart 2010 volgens de verzoekende partijen geen rekening worden gehouden, aangezien ook daarin wordt getoetst aan de geluidsnormen van de omzendbrief van 12 mei 2006. Zij wijzen er nogmaals op dat dit onderzoek aan het dossier werd toegevoegd na het afsluiten van het openbaar onderzoek.

Zij achten ook het veiligheidsrisico van de windturbines onaanvaardbaar, gelet op de geringe afstand tussen die turbines en de dichtstbijzijnde woning en wegen. Zij stellen dat er een reëel gevaar is "op het loskomen van loszittende onderdelen, vuil en ijsafzetting" en dat uit bijgevoegde documenten blijkt dat er frequent ongevallen gebeuren met windturbines.

Gezien de aanwezigheid van broedgebieden van nationaal en internationaal belang in de nabije omgeving, veroorzaken de turbines volgens de verzoekende partijen eveneens hinder voor de natuur.

Wat de hinder door de slagschaduw van de windturbines betreft, ten slotte, zetten de verzoekende partijen uiteen dat niet wordt aangetoond dat het uitgangspunt van de slagschaduwstudie, met name de aanvaardbaarheid van 30 uur slagschaduw per jaar, correct is en dat de verwerende partij op dit argument ook niet antwoordt. Zij hebben tevens opmerkingen over de berekeningen in de slagschaduwstudie.

29. De verwerende partij wijst er in haar memorie van antwoord vooreerst op dat de Raad van State in arrest nr. 213.773 van 9 juni 2011, op grond

van dezelfde argumenten als die aangehaald in dit middel, heeft geoordeeld dat de verzoekende partijen geen moeilijk te herstellen ernstig nadeel hebben.

Zij stelt niet te begrijpen waarom niet zou mogen worden getoetst aan de milieukwaliteitsnormen uit de omzendbrief van 12 mei 2006. Aangezien Vlare II geen geluidsnormen vastlegt voor windturbines, werden de in Vlaanderen geldende normen voor geluid immers opgenomen in de betrokken omzendbrief, waarvan het afwegingskader is tot stand gekomen op grond van geluidsstudies en -prognoses, waaruit blijkt dat de geluidshinder aanvaardbaar is ingeval een 250 meter veiligheidsafstand wordt gerespecteerd. De vaststelling dat in buurlanden andere afstanden worden gehanteerd doet hieraan volgens de verwerende partij geen afbreuk. Bovendien werd er, niettegenstaande de woningen van de verzoekende partijen zich op meer dan 250 meter van een windturbine bevinden, toch een geluidsprognose gemaakt en werd er, steunend op deze studie, terecht een milieuvergunning verleend onder de bijzondere voorwaarde dat de turbines zo gestuurd moeten worden dat ook 's nachts wordt voldaan aan de milieukwaliteitsnorm van de omzendbrief van 12 mei 2006. Inzake het toevoegen van de betrokken geluidsstudie aan het dossier na het afsluiten van het openbaar onderzoek verwijst de verwerende partij naar haar uiteenzetting bij het eerste middel.

Zij betoogt dat de verzoekende partijen zich beperken tot de loutere bewering dat er een reëel gevaar is, doch niet aantonen dat de uitgevoerde veiligheidsstudie fouten bevat, dat uit de motivering van het bestreden besluit blijkt dat het aspect veiligheid afdoende werd geëvalueerd en dat, met het oog op het garanderen van de veiligheid van de omgeving, in de bijzondere voorwaarden maatregelen werden opgenomen om de veiligheidsrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken.

Zij is voorts van oordeel dat de verzoekende partijen het tegendeel van de conclusie van het bestreden besluit, namelijk dat er geen

significante negatieve effecten worden verwacht voor de omliggende natuur, niet met concrete gegevens aannemelijk maken.

Zij wijst er op dat, bij gebrek aan Vlarem-wetgeving dienaangaande, het afwegingskader voor slagschaduweffecten van windturbines wordt gevormd door de omzendbrief van 12 mei 2006, zodat in de slagschaduwstudie terecht wordt uitgegaan van de aanvaardbaarheid van maximum 30 uur effectieve slagschaduw per jaar. Zij stelt ten slotte dat de verzoekende partijen niet aantonen dat de slagschaduwstudie, die werd uitgevoerd door een erkende deskundige volgens de gangbare wetenschappelijke methodes, foutief zou zijn en dat uit het bestreden besluit blijkt dat de slagschaduwhinder tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt, onder meer door de opgelegde bijzondere voorwaarden.

30. De tussenkomende partij benadrukt vooraf de ruime discretionaire bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid en de slechts marginale toetsingsbevoegdheid van de Raad van State.

Zij zet uiteen dat, hoewel de omzendbrief van 12 mei 2006 geen verordenend karakter heeft, dit niet betekent dat de vergunningverlenende overheid er geen rekening mag mee houden en dat te dezen overigens geen toepassing wordt gemaakt van de 250 meter-regel uit die omzendbrief, aangezien er, niettegenstaande de veiligheidsafstand ruimschoots wordt gerespecteerd, op 5 maart 2010 een geluidsprognose werd opgesteld door een erkende deskundige. De verzoekende partijen maken volgens de tussenkomende partij niet aannemelijk dat de conclusie dat de geluidshinder tot een aanvaardbaar niveau kan worden beperkt mits het opleggen van bijzondere vergunningsvoorwaarden, kennelijk onjuist of kennelijk onredelijk is.

Wat de veiligheidsrisico's betreft, doet zij gelden dat de verzoekende partijen niet aantonen dat de door erkende deskundigen uitgevoerde veiligheidsstudie onjuist zou zijn, noch de opgelegde bijzondere

vergunningsvoorwaarden bespreken. Zij stelt dat er voldoende afstand in acht wordt genomen ten aanzien van de omliggende wegen en dat in het tussenarrest van de Raad van State nr. 213.773 van 9 juni 2011 werd overwogen dat de verzoekende partijen niet aantonen dat zij een ernstig of verhoogd veiligheidsrisico lopen.

Vervolgens brengt de tussenkomenende partij te berde dat de impact van de turbines op de natuur wordt onderzocht in de lokalisatienota, dat wordt voldaan aan het afwegingskader van de omzendbrief van 12 mei 2006 en aan de zorgplicht uit het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna : natuurbehouddecreet) en dat een voldoende bufferafstand wordt gerespecteerd, zodat er geen significante effecten worden verwacht. Zij verwijst naar het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos en dat van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar, verleend in het kader van de stedenbouwkundige vergunning.

Uit de uitgevoerde slagschaduwstudies blijkt volgens de tussenkomenende partij dat alle omliggende woningen buiten de kritische 30 uren-isocontour liggen en dat er bijgevolg geen onaanvaardbare schaduweffecten te verwachten zijn. Zij merkt op dat het afwegingskader omtrent slagschaduw wordt gevormd door de omzendbrief van 12 mei 2006, dat de deskundige derhalve terecht uitging van een maximum van 30 uur effectieve slagschaduw per jaar en dat in het bestreden besluit uitdrukkelijk wordt gemotiveerd waarom de slagschaduw tot een aanvaardbaar niveau kan worden beperkt.

31. In hun memorie van wederantwoord vestigen de verzoekende partijen er de aandacht op dat in het kader van een vordering tot schorsing moet worden beoordeeld of de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het bestreden besluit een moeilijk te herstellen ernstig nadeel berokkent, terwijl te dezen dient te worden nagegaan of de hinder tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt. Zij benadrukken de onwettigheid van de omzendbrief van 12 mei 2006 en menen dat, zowel wat

betreft de geluidshinder als de hinder door slagschaduw, niet zonder meer mocht worden uitgegaan van de in die omzendbrief opgenomen normen, maar in concreto diende te worden nagegaan welke normen aanvaardbaar zijn. Zij merkt op dat de adviezen waarnaar de tussenkomende partij verwijst niet werden opgenomen in het bestreden besluit.

32. De verzoekende partijen voegen in hun laatste memorie nog toe dat de onredelijkheid van de normen uit de omzendbrief van 12 mei 2006 ook blijkt uit de vaststelling dat de thans in Vlarem II opgenomen normen voor geluid en slagschaduw veel strenger zijn. Zij menen voorts nog steeds geen antwoord te hebben gekregen op een aantal vragen over de slagschaduwstudie, onder meer aangaande de zonnegegevens en de schaduwcontouren van WT: M-06.

Beoordeling

33. Op het ogenblik van het nemen van het bestreden besluit bepaalde artikel 5.20.5.1, § 2, van Vlarem II dat, in afwijking van de bepalingen van hoofdstuk 4.5, onder meer voor "installaties voor het opwekken van elektriciteit door middel van windenergie", geen geluidsnormen van toepassing zijn. In de milieuvergunning konden echter wel geluidsemissiegrenswaarden worden opgelegd in functie van de omgevingssituatie.

De verwerende partij heeft in onderhavige zaak voor de beoordeling van de geluidshinder de richtwaarden vermeld in de omzendbrief van 12 mei 2006 als uitgangspunt genomen.

Deze omzendbrief is niet verordenend van aard en diende niet onderworpen te worden aan het advies van de Raad van State. Hij bevat louter beleidslijnen voor diegenen betrokken bij de beoordeling van milieuvergunningsaanvragen, met het oog op het minimaliseren van de effecten op verschillende sectoren, alsmede op het bieden van voldoende ontwikkelingskansen voor windenergie op land.

34. Deze omzendbrief vermeldt het volgende :

"(...)

Wanneer de dichtstbijzijnde vreemde woning of het dichtstbijzijnde woongebied zich bevinden op een afstand van meer dan 250 m van de windturbinemast, mag ervan uitgegaan worden dat de hinder veroorzaakt door de windturbine/het windturbinepark tot een aanvaardbaar niveau beperkt kan worden.

Wanneer die afstand kleiner dan of gelijk aan 250 m is, moet de hiernavolgende benadering gehanteerd worden.

(...)"

De verzoekende partijen hebben geen belang bij het onderdeel van het middel waarin zij de 250 meter-regel uit de omzendbrief van 12 mei 2006 bekritisieren, aangezien in onderhavige zaak die regel niet werd toegepast. Uit de bestreden beslissing blijkt immers dat, alhoewel alle nabijgelegen woningen verder dan 250 meter van het windpark verwijderd zijn, de verwerende partij toch heeft nagegaan in hoeverre de richtwaarden uit de omzendbrief, wat het aantal decibels per gebied en per tijdstip betreft, gehaald zullen worden in de buurt van die woningen.

35. Er wordt in dezen niet ingezien wat de verzoekende partijen pogen aan te tonen, aangezien de richtwaarden gemeten worden in de nabijheid van de woningen.

36. De beoordeling van de hinder en het gebeurlijk opleggen van vergunningsvoorwaarden behoort tot de discretionaire bevoegdheid van het bestuur. De vergunningverlenende overheid heeft tot taak om, rekening houdend met alle concrete gegevens waarvan zij via de vergunningsaanvraag en het uitgevoerd onderzoek kennis heeft, de hinder die de inrichting veroorzaakt en de risico's voor de mens en het leefmilieu te onderzoeken en, rekening houdend met de precieze bevindingen van dat onderzoek en na afweging ook van de verschillende belangen die bij de zaak betrokken zijn, de passende conclusie te trekken. De Raad van State mag zich voor die beoordeling niet in de plaats van het

bestuur stellen. Hij mag enkel nagaan of de beoordeling van het bestuur niet kennelijk onredelijk is en steunt op correcte gegevens die in feite en in rechte de genomen beslissing kunnen onderbouwen.

37. Nopens de geluidshinder blijkt uit het bestreden besluit dat de richtwaarden uit de omzendbrief van 12 mei 2006 moeten worden gerespecteerd, naargelang het moment van de dag, dat de windturbines 's nachts moeten worden afgeremd om de richtwaarde te halen ter hoogte van het woongebied en het agrarisch gebied en dat de turbines zijn voorzien van een "sound management system" om te kunnen overschakelen naar "noise reduced operation mode". De verwerende partij concludeert dat "mits het correct instellen van de windturbines de geluidshinder ter hoogte van de woningen tot een aanvaardbaar niveau kan gebracht worden" en "dat in de bijzondere voorwaarden (...) reeds werd opgelegd dat voor iedere woning voldaan moet worden aan de richtwaarden uit de omzendbrief".

De algemene studies waarnaar de verzoekende partijen verwijzen doen geen afbreuk aan de concrete beoordeling van de toestand ter plaatse en maken niet aannemelijk dat de door de overheid opgelegde maatregelen onvoldoende zijn om de geluidshinder tot een aanvaardbaar niveau te beperken. De verzoekende partijen tonen niet aan dat de beoordeling van de overheid kennelijk onredelijk is.

38. In het bestreden besluit wordt de inplanting van de windturbines op de vooropgestelde locatie aanvaardbaar geacht vanuit het standpunt van veiligheid. De verwerende partij baseert zich voor de beoordeling van het veiligheidsrisico voornamelijk op de bevindingen van de veiligheidsstudie. De verzoekende partijen betwisten de uitgangspunten, methodiek en juistheid van deze studie niet. Een algemene verwijzing naar ongevallen met windturbines doet geen afbreuk aan de concrete resultaten van de veiligheidsanalyse. Zij beweren dat er een reëel gevaar is, doch tonen het bestaan ervan niet aan in het licht van de in de vergunningsvoorwaarden opgelegde risicobeperkende maatregelen. De

verzoekende partijen maken niet aannemelijk dat de conclusie van de verwerende partij kennelijk onredelijk is.

39. De verzoekende partijen beperken zich tot een algemene opmerking inzake de hinder voor de natuur, zonder daarbij met concrete elementen aan te tonen dat de beoordeling van de verwerende partij daaromtrent feitelijke grondslag mist of kennelijk onredelijk is.

40. Ook wat betreft de beoordeling van de hinder door slagschaduw beschikt de overheid over een ruime discretionaire bevoegdheid. Zij acht een maximum van 30 uur slagschaduw per jaar aanvaardbaar; dezelfde norm wordt ook in de omzendbrief van 12 mei 2006 gehanteerd. Zoals reeds eerder aangegeven heeft deze omzendbrief geen verordenend karakter, maar bevat hij slechts richtlijnen om een zekere eenvormigheid te creëren in het beoordelingskader van windturbines. De verzoekende partijen betwisten de aanvaardbaarheid van 30 uren slagschaduw per jaar, doch maken niet aannemelijk dat deze norm kennelijk onredelijk zou zijn. Bovendien reikt de formele motiveringsplicht niet zo ver dat in het bestreden besluit uitdrukkelijk zou moeten worden gerechtvaardigd waarom een maximum van 30 uur hinder door slagschaduw aanvaardbaar is.

Uit het bestreden besluit blijkt voorts dat de verwerende partij, uitgaand van de schaduwkaart, de concrete toestand ter plaatse bij haar beoordeling heeft betrokken en, teneinde onaanvaardbare hinder te voorkomen, als bijzondere voorwaarde heeft opgelegd dat wanneer het maximaal aantal uur slagschaduw voor een bepaalde kritische plaats bereikt is, de windturbine via automatische sturing wordt stilgelegd wanneer voor deze woning of dit bedrijf slagschaduw optreedt en dat rekening moet worden gehouden met de slagschaduw van alle windturbines.

De verzoekende partijen stellen zich vragen bij de slagschaduwstudie, zij tonen echter de onjuistheid van de methodiek of de uitgangspunten van de studie niet aan en evenmin dat de verwerende partij

onzorgvuldig zou hebben gehandeld door de resultaten van deze studie bij haar beoordeling te betrekken.

Het derde middel is niet gegrond.

D. Vierde middel

Standpunt van de partijen

41. De verzoekende partijen voeren in een vierde middel de schending aan van artikel 2, § 1, van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 (hierna : coördinatiedecreet), van het gewestplan "Limburgs Maasland", van de artikelen 11.4.1 en 18.7.2 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen (hierna : inrichtingsbesluit), van artikel 4.4.9 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (hierna : VCRO), van de typevoorschriften bij het besluit van de Vlaamse regering van 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen (hierna : typevoorschriftenbesluit), van de artikelen 2 en 3 van de motiveringswet en van het materiële motiveringsbeginsel.

Zij achten voornoemde bepalingen geschonden doordat het bestreden besluit windturbines vergunt in agrarisch gebied met overdruk waterwinningsgebied.

Zij wijzen op artikel 4.4.9 VCRO en stellen dat het typevoorschriftenbesluit in agrarisch gebied slechts windturbines en windturbineparken toelaat voor zover deze door hun beperkte impact de realisatie van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen en de mogelijke effecten van de inplanting ten aanzien van efficiënt bodemgebruik, eventuele verstoring van de uitbating(smogelijkheden) en landschappelijke kwaliteiten in een lokalisatienota worden beschreven en geëvalueerd. De afwijking van de

bestemming agrarisch gebied wordt in het bestreden besluit naar mening van de verzoekende partijen enkel gemotiveerd door verwijzing naar de lokalisatienota; dat de algemene bestemming niet in het gedrang wordt gebracht en dat de verdere exploitatie voor landbouwdoeleinden niet wordt gehypothekeerd wordt slechts bevestigd, doch niet met concrete elementen aangetoond. Zij betogen dat, hoewel het bestreden besluit niet exact aangeeft welke oppervlakte de windturbines innemen, in de lokalisatienota wordt gesproken van 1,12 hectare, zodat niet van een beperkte impact kan worden gewaagd. Ook het afsluiten van akkoorden met de eigenaars-pachters van de landbouwgronden verantwoordt volgens de verzoekende partijen de inplanting in agrarisch gebied niet.

Zij wijzen er voorts op dat het windpark zich uitstrekt over een zeer grote afstand langs de Zuid-Willemsvaart, waardoor de mogelijke waterwinning in het gedrang komt.

De inplanting van de turbines is volgens hen evenmin in overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening. Hoewel de drie noordelijke turbines om die reden niet werden vergund, liggen ook de drie zuidelijke turbines in de vlakte van Bocholt, een open uitgestrekt landschap, en vormen zij evenzeer een aantasting van de open ruimte verbinding tussen Opitter en Waterloo. De Zuid-Willemsvaart, het bedrijventerrein Hoog Geisterveld en de ingevulde woongebieden van Dorperveld en Waterloo doen geen afbreuk aan dit open ruimte karakter.

Voorts doen de verzoekende partijen gelden dat niet wordt voldaan aan het principe van de gedeconcentreerde bundeling zoals voorzien in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (hierna : RSV) en toegelicht in de omzendbrief van 12 mei 2006; enerzijds omdat de windturbines niet geplaatst worden in een stedelijk gebied of in de kern van een buitengebied - Waterloo is slechts een klein gehucht en het bedrijventerrein Geisterveld is niet grootschalig en wordt van de betrokken locatie gescheiden door de Zuid-Willemsvaart - en anderzijds omdat er geen sprake is van een zo groot mogelijke ruimtelijke

bundeling met andere infrastructuur, bij voorkeur grotere lijninfrastructuur, die reeds als belangrijke ruimtelijk-landschappelijke en visuele impact heeft - de Zuid-Willemsvaart als lijninfrastructuur heeft geen belangrijke ruimtelijk-landschappelijke of visuele impact en het betreft, in tegenstelling tot de turbines, een horizontale infrastructuur. Zij citeren uit het provinciaal en gemeentelijk ruimtelijk structuurplan betreffende de vlakte van Bocholt en zijn van oordeel dat niet kan worden aangenomen dat, zoals in de lokalisatienota wordt gesteld, de turbines het open landbouwlandschap niet verstoren. Zij zetten uiteen dat de grote afstand tussen de turbines de verstoring nog erger maakt nu zij over het landschap worden uitgesmeerd, dat de inplanting van de turbines het open landschap niet versterkt, dat niet kan worden ingezien waarom windturbines aangewezen zouden zijn, nu in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan wordt aangegeven dat gebouwen in functie van landbouw niet wenselijk zijn en dat de waardevolle landschapselementen in de relictzone "Communautaire Akker Neeroeteren" worden aangetast.

42. In haar memorie antwoordt de verwerende partij dat de evaluatie van het ruimtelijk aspect voornamelijk dient te gebeuren in het kader van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. Zij stelt dat in het bestreden besluit voldoende werd ingegaan op de bestemmingsconformiteit en de verenigbaarheid met de onmiddellijke omgeving en zij wijst op het gunstig advies van de afdeling Stedenbouwkundig Beleid en Onroerend Erfgoedbeleid. Zij doet gelden dat in de stedenbouwkundige vergunning verleend voor de drie zuidelijke turbines op 18 mei 2010, wordt geoordeeld dat het aangevraagde in strijd is met het gewestplan, maar dat toepassing kan worden gemaakt van de afwijkmogelijkheid voorzien in artikel 4.4.9 VCRO, dat deze afwijkmogelijkheid wat de milieuvergunning betreft vastgelegd is in artikel 5.6.7, § 1, VCRO en dat uit het bestreden besluit blijkt dat is voldaan aan de voorwaarden voor de toepassing van dit artikel. Zij merkt vervolgens op dat artikel 18.7.2 van het inrichtingsbesluit, dat bepaalt wat moet worden begrepen onder waterwinningsgebieden en voorziet dat beperkingen kunnen worden opgelegd om de waterwinning te beschermen, geen bouwverbod inhoudt, noch een verbod op

het toepassen van de afwijkingsmogelijkheid van artikel 4.4.9 VCRO en zij wijst dienaangaande op het gunstig advies van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening en van de Vlaamse Milieumaatschappij in het kader van de stedenbouwkundige vergunning van 18 mei 2010. Zij voert ten slotte aan dat niets belet dat rekening wordt gehouden met "beleidsmatige gewenste ontwikkelingen", maar dat luidens artikel 2.1.2, § 7, VCRO ruimtelijke structuurplannen geen beoordelingsgrond vormen voor concrete vergunningsaanvragen.

43. De tussenkomende partij argumenteert dat de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar bij besluit van 18 mei 2010 de stedenbouwkundige vergunning verleende voor de drie meest zuidelijke windturbines op grond van de afwijkingsregel van artikel 4.4.9 VCRO, dat deze bepaling ook geldt voor de afgifte van een milieuvergunning en dat uit het bestreden besluit blijkt dat de verwerende partij de aanvraag toetst aan de dubbele voorwaarde voor toepassing van de afwijkingsregel en uitdrukkelijk aangeeft waarom die regel kan worden toegepast, met name omdat de aanvrager bij de aanvraag een lokalisatienota heeft gevoegd waarin de mogelijke effecten beschreven en geëvalueerd worden en omdat de algemene bestemming van het gebied niet in het gedrang wordt gebracht door de oprichting van drie windturbines die slechts een kleine oppervlakte innemen en de verdere exploitatie van het gebied voor landbouwdoeleinden niet hypothekeren. Zij wijst er op dat, aangezien toepassing wordt gemaakt van de afwijkingsmogelijkheid voor windturbines in agrarisch gebied, geen schending kan worden aangevoerd van artikel 2 van het coördinatiedecreet, van het gewestplan "Limburgs Maasland" en van de artikelen 11.4.1 en 18.7.2 van het inrichtingsbesluit. Wat de oppervlakte betreft die door de turbines zal worden ingenomen, moet het bestreden besluit volgens de tussenkomende partij samen gelezen worden met de vergunningsaanvraag, zowel voor de stedenbouwkundige vergunning als voor de milieuvergunning, en met de lokalisatienota. Inzake het waterwinningsgebied treedt zij, in hoofdzaak, de repliek van de verwerende partij bij. Voorts betoogt zij dat bij de toetsing van een milieuvergunningsaanvraag enkel de strikt planologische aspecten van belang zijn en dat visueel-esthetische aspecten en de kritiek van de verzoekende partijen dat het open landschap zou worden

aangetast, moeten worden beoordeeld in het kader van de stedenbouwkundige vergunning. Zij wijst er vervolgens op dat ruimtelijke structuurplannen uitvoering moeten krijgen in ruimtelijke uitvoeringsplannen en op grond van artikel 2.1.2, § 7, VCRO geen beoordelingsgrond vormen voor een concrete vergunningsaanvraag. Bovendien is er volgens de tussenkomen partij geen sprake van een tegenstrijdigheid met het RSV, het provinciaal of het gemeentelijk structuurplan, aangezien wordt voldaan aan het principe van gedeconcentreerde bundeling uit het RSV, door het inplanten van een cluster van windturbines parallel en in lijn met de Zuid-Willemsvaart, nabij een industrieterrein en zo ook de open ruimte maximaal wordt gevrijwaard.

44. De verzoekende partijen vestigen er in hun memorie van wederantwoord de aandacht op dat de verwerende partij in haar memorie verwijst naar de motieven van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar voor het toepassen van artikel 4.4.9 VCRO in het kader van de stedenbouwkundige vergunning, doch dat deze niet blijken uit het bestreden besluit. Bovendien is voornoemde stedenbouwkundige vergunning het voorwerp van een procedure tot nietigverklaring van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Zij merken nog op dat de ruimtelijke structuurplannen de visie van de overheid op de goede ruimtelijke ordening weergeven.

45. De verzoekende partijen voegen in hun laatste memorie nog toe dat in casu geen toepassing werd gemaakt van artikel 5.6.7, § 1, VCRO en dat het bestreden besluit ten onrechte stelt dat de aanvraag in overeenstemming is met de stedenbouwkundige voorschriften. Zij stellen ten slotte dat er geen onderzoek werd gedaan naar de overeenstemming met de bestemming waterwinningsgebied, dat de overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening niet kan worden verantwoord door veiligheidsredenen, het vermijden van hinder of de goede werking en dat ook de drie vergunde turbines gelegen zijn in een open vlakte.

Beoordeling

46. Artikel 4.4.9, § 1, VCRO heeft betrekking op het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning. Een schending van deze bepaling kan derhalve in dezen niet dienstig worden ingeroepen.

Wat de milieuvergunning betreft, kan op grond van artikel 5.6.7, § 1, VCRO worden afgeweken van de stedenbouwkundige voorschriften, indien wordt voldaan aan de in deze bepaling voorziene voorwaarden, die verband houden met de goede ruimtelijke ordening en de stedenbouwkundige vergunningstoestand van de inrichting. De verzoekende partijen voeren in hun inleidend verzoekschrift de schending van dit artikel echter niet aan.

47. Artikel 18.7.2 van het inrichtingsbesluit omschrijft waterwinningsgebieden als gebieden waar ten aanzien van de uitvoering van handelingen en werken beperkingen kunnen worden opgelegd met het doel de waterwinning te beschermen (drinkwater, industriewater, bronwater).

Uit deze bepaling volgt niet dat in dergelijke gebieden geen enkele handeling of werk meer mag worden gesteld of uitgevoerd. De verzoekende partijen beperken zich tot de stelling dat de waterwinning in het gedrang komt, omdat het windpark zich uitstrekt over een grote afstand langs de Zuid-Willemsvaart. Zij staven deze bewering echter niet.

48. Het komt de Raad van State niet toe zijn beoordeling van de goede ruimtelijke ordening in de plaats te stellen van die van de bevoegde administratieve overheid. De Raad van State is in de uitoefening van het hem opgedragen wettigheidsstoezicht enkel bevoegd om na te gaan of de bevoegde overheid is uitgegaan van gegevens die in rechte en in feite juist zijn, of zij die correct heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan in redelijkheid tot het bestreden besluit is kunnen komen.

De milieuvergunning voor de drie noordelijke turbines werd door de deputatie van de provincie Limburg op 16 juni 2010 geweigerd, omdat zij gelegen zijn in de open ruimte verbinding tussen Opitter en Waterloo in de vlakte van Bocholt, nabij het kleinstedelijk gebied Bree. Deze vergunningweigering werd niet aangevochten en is derhalve niet bij het huidige bestreden besluit betrokken.

In het bestreden besluit is de verwerende partij van oordeel dat de drie zuidelijke windturbines, wat de ligging betreft, vergunbaar zijn omdat ze ruimtelijk aansluiten bij de aanwezige lijninfrastructuur, met name de Zuid-Willemsvaart, en gelegen zijn in de vork van bestaande bebouwing in woongebied met landelijk karakter in het zuidwesten en het bedrijventerrein Hoog Geisterveld in het noordoosten/oosten.

Uit de plannen in de lokalisatienota blijkt deze beoordeling in feite correct en blijkt er dienaangaande ook wel degelijk een merkelijk verschil te bestaan tussen de zuidelijke turbines en de niet-vergunde noordelijke turbines.

Uit voormelde motivering kan eveneens worden afgeleid dat het principe van clustering en plaatsdeling zoals uitgewerkt in de omzendbrief van 12 mei 2006 werd vooropgesteld. Deze omzendbrief, die zoals eerder uiteengezet geen juridisch bindende kracht heeft, en waarvan kan worden aangenomen dat hij als leidraad heeft gefungeerd bij het beoordelen van de inplanting van de turbines, stelt de situering nabij een stedelijk gebied overigens niet als absoluut streefdoel.

Te dezen was bij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening de ligging van de drie zuidelijke turbines nabij een lijninfrastructuur, de Zuid-Willemsvaart, en in de vork van een woongebied en bedrijventerrein doorslaggevend. De vaststelling dat het bedrijventerrein aan de overkant van de Zuid-Willemsvaart ligt, de grootte van dat bedrijventerrein, de omvang en horizontale oriëntatie van de lijninfrastructuur, doen geen afbreuk aan die beoordeling.

De verzoekende partijen slagen er niet in aan te tonen dat de vergunningverlenende overheid te dezen haar discretionaire bevoegdheid heeft overschreden.

Artikel 2.1.2, § 7, VCRO bepaalt dat de ruimtelijke structuurplannen geen beoordelingsgrond vormen voor concrete vergunningsaanvragen, noch voor het stedenbouwkundig uittreksel en attest. Het betreffen immers geen afdwingbare rechtsregels op basis waarvan een milieuvergunning kan worden geweigerd of vernietigd.

Het vierde middel is niet gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partijen worden verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing en van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 700 euro, elk voor de helft.

De tussenkommende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 125 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van vierentwintig april tweeduizend veertien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Luc Hellin,	kamervoorzitter,
Eric Brewaeys,	staatsraad,
Peter Sourbron,	staatsraad,
bijgestaan door	
Elisabeth Impens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Elisabeth Impens

Luc Hellin